

Výtvarné instalace jako připomenutí zaniklých lidských obydlí v bývalém vojenském prostoru Ralsko

Jiří Slapnička, Tereza Koubková, Ondřej Mišina, Ondřej Mikula, Igor Pokorný, Alžběta Šebánková, Anežka Ptáčková, Štěpán Jícha

Mnoho prací má jasně určené cíle, postup a následné závěry či výstupy. Ale je to nutné? Rozhodně ne! Základem této práce bylo prosté přání: vytvořit něco hmotného, něco co nebude pouze ležet v archivu, něco po čem mohu přejít rukou a cítit to pod rukama.

Instalace umístěné v krajině. Takové, jež mají vztah k místu, do něhož jsou zasazeny. Ale nejen ledajaké. Přinášející unikátní rukopis autora - jeho myšlenky a pocity z místa - a právě tak bezprostředně oslovit diváka.

Tento způsob práce se zcela zjevně neshoduje s předpokládanou, alespoň zdánlivě vědeckou, povahou expediční práce. I přes to se již před sedmi lety, taktéž v Ralsku, uskutečnil projekt s obdobnými výstupy.

Cíle

Z našeho přání tvorby a osobního projevu spojeného s historií vybraných míst vzniklo několik konkrétních bodů našeho zájmu, které se odvíjely jeden od druhého:

1. Za prvé jsme chtěli připomenout již neexistující vesnice a jiná lidská sídla v lokalitě, která zanikla v souvislosti s mnohými ranami, jež v průběhu dějin zasáhli území Ralska.
2. Takovýto záměr zpracovat, ne z faktické stránky, nýbrž dát divákovi (člověku, který se ocitne na příslušném místě) podnět k zamyšlení.
3. Rozvinout při práci sami sebe - zdokonalit své sebevyjádření v podobě umělecké tvorby - propojení landartu s konceptuálním uměním - a najít skrytou inspiraci uzamčenou v bývalém vojenském prostoru.

Prolnutím těchto bodů vznikla celková koncepce naší práce. Vytvořit alespoň čtyři umělecké instalace (každá pod vedením jednoho, případně dvou autorů), které budou umístěny na místech vybraných zaniklých vesnic. Zpracovávané vesnice budou vybrány hlasováním celé skupiny, na základě prozkoumání, co možná největšího počtu zaniklých lidských sídel v průběhu prvního týdne expediční práce (více o výběru vesnic a jejich průzkumu níže).

Postup práce

Jelikož byl celý průběh této práce dotčen mnoha proměnnými, může se v případě snahy o zopakování projektu lišit.

Celý průběh projektu lze rozdělit do čtyř částí, které, vyjma té poslední, probíhaly v červnu 2018. Těmito částmi byly:

1. Příprava

První týden byl věnován shromažďování zdrojů potřebných pro následnou práci. Tzn. vyhledání podobných prací, související literatury, starých map, na nichž bylo možné vidět, kde se nacházely vesnice, které již dnes nestojí, dobových pramenů jako například pohlednic z příslušných míst nebo zápisů kronik v oblasti. K důležitému teoretickému základu také patřil přehled historie Ralska, především orientace v důležitých událostech, které zapříčinily zánik vesnic.

2. Průzkum vesnic

Tato část práce již probíhala v Ralsku. V tomto čase jsme se pokusili projít co možná nejvíce zaniklých vesnic, které jsme dohledali. Všechny lokality jsme prošli pěšky a každou jsme nafotili (hlavně pozůstatky lidské činnosti - zdi, zbytky staveb; významné krajinné prvky - velké stromy, mýtina) a popsali. Popis byl nejen krajinný, podle něhož jsme si následně mohli místo lépe vybavit, ale obsahoval i osobní hodnocení, jak působí na každého z nás, zda preferujeme umístit instalaci právě sem a proč.

3. Tvorba instalací

Na základě předešlého prozkoumání lokalit jsme hlasovali, na kterých je vhodné umístit jednu z našich instalací. Poté se jeden nebo dva členové (dvojici vytvořili studenti primy) ujali jedné lokality z těch, pro něž hlasovalo nejvíce členů skupiny. Autoři zpracovali návrh příslušné instalace, ke kterému měli následně ostatní připomínky - tento proces se několikrát opakoval. Když byl návrh rozpracován, včetně seznamu potřebného materiálu, přistoupilo se k jeho obstarání. Obzvlášť shánění potřebných věcí je odlišné případ od případu. My jsme téměř vše potřebné sehnali ve sběrném dvoře nebo na nedaleké pile, případně nám potřebné propriety darovali místní z Bělé pod Bezdězem. Po absolvování všech předchozích kroků bylo možné přistoupit k samotné konstrukci instalací.

4. Umístění

Hotové instalace nezbývalo než umístit v Ralsku. Tento počín byl úplným vyvrcholením naší snahy a neobsahoval téměř žádné komplikace. Na všechna místa vyjma jednoho je možné se dostat autem, na to poslední bylo nutné dopravit náš výtvar pěšky.

Celá práce zabrala více času, než kolik jí ho bylo věnováno v rámci expedice. Autoři instalací vytvářeli svá díla i v průběhu prázdnin a na počátku následujícího školního roku.

Závěr

Podařilo se nám vytvořit šest instalací připomínajících Proseč, Kostřice, Ostrov, Medný, Prosíčka, Šlapku (psáno v pořadí v němž jsme místa procházeli). Instalace jsou zasazeny do krajiny a snaží se přimět návštěvníka k zamyšlení nad místem, které už si příroda mnohdy vzala zcela zpátky.

Zároveň jsme se všichni zdokonalili v práci s historií krajiny a jejím hmotným uměleckém vyjádření, nemluvě o manuálních schopnostech nutných k jeho vytvoření.

Zdroje

- KOVAŘÍK, Jaroslav. Ralsko na starých pohlednicích. Hostivice: Baron, 2014. ISBN 978-80-86914-79-4.
- HONS, Osvald. Zaniklé obce kolem Ralska. Ralsko: Město Ralsko, 2014. ISBN 978-80-260-6779-5.
- RŮŽKOVÁ, Jiřina a Josef ŠKRABAL. Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. Praha: Český statistický úřad, 2006. ISBN 80-250-1310-3.
- Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Praha: Federální statistický úřad, 1978.
- Dokumentace vybraných zaniklých sídel v okolí Ralska a jejich oživení. Praha, 2012. Soukromé reálné gymnázium Přírodní škola. Vedoucí práce Mgr. Linda Langerová.
- Zaniklé Ralsko [online]. eStránky.cz, 2018 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <http://www.zanikleralsko.cz/>
- Zaniklé obce a objekty [online]. Pavel Beran, 2015 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/>
- Vojenské lesy a statky [online]. 2018Pod Juliskou 1621/5, 160 00 Praha 6 - Dejvice: Vojenské lesy a statky ČR, s.p., 2018 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <http://www.vls.cz/>
- Archivní mapy [online]. ÚÁZK, 2018 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <https://archivnimapy.cuzk.cz/>
- OpenStreetMap [online]. OpenStreetMap, 2018 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <https://www.openstreetmap.org/>